MARTIN OLIVA

Napsal A. V. Šmilovský.

"Dobře jste udělal Čertovákovi, je to chlap bez toho bezeltný. Škoda, že nepošel, ale mráz kopřivu 'nespálí!'"

"Což není mrtev?" tázal se kvapem Martin.

"Není, ale zkusí dost. Doktoři mu včera v poledne ránu zašili. Kdyby mu zašili i svědomí, tomu lakomci!"

Oliva si oddechl a vrátil se k večeru domů.

"Co jsi to, Martine, učinil?" hořekovala Rozárka.

"Už se stalo, Rozárko. Měl jsem tě poslechnout, neměl jsem k němu sám jíti. Bůh mně zakalil rozum, že nepoznal jsem v tobě svého anděla strážce. Ostatně buď Bůh veleben, že Čertovák neumřel. Snad vyjde z toho a nebudu sprostým vražedníkem. Modli se, modli, Rozárko, aby kletba nespočívala na našem dítěti!"

Rozárka přivinula ubohého muže k srdci svému a napájela ubídněnou duši jeho útěchou. Martin okřál, ale neprobral se z teskonty své. Ohavný čin, jejž z nepředloženosti a vášně spáchal, ležel mu na svědomí jako děsná můra. Martin klesal duševně a mravně mnohem více nežli tělesně. Čertovák se zkrvácenou hlavou nešel mu s mysli ve dne v noci. Když jej odsoudili, nereptal; nahlížel, že trest vyřknutý je spravedlivý a těšil se, že utrpením smyje s duše své ohavnou vinu.

Jen za jednu milost Boha prosil. Žádal si jen toužebně, aby nežli nastoupí trest, spatřil své dítě, neboť Rozárka každým dnem se čekala. Bůh soudil jinak. Martin se nedočkal. Teprve čtvrtý den po nastoupení trestu pomohl Bůh Rozárce. Porodila synka, jenž ji téměř život stál. Bůh ji dítěti zachránil. Syn dostal jméno po otci. Když novinu tu Martinovi do žaláře přinesli, padl na kolena a modlil se tak vroucně, že ani nepozoroval, jak soudruhové v žaláři se tomu smějí. Byly to pusté, sprosté, bohaprázdné duše! Když jim však Martin pověděl, proč se modlil, zamyslili se všichni do jednoho. Cítili, že Martin je zcela něco jiného, nežli oni jsou. Chovali se od těch dob k němu zdvořileji a uctivěji. Cit pravé lidskosti oblomí tytýž i zatvrzelé zločince.

Čtyři měsíce v žaláři! Mezi zlotřilou chasou, jíž Bohem jest zahálka a tělesný chtíč, k jehož nasycení sahá i po sebe hroznějších a hnusnějších prostředcích. Nic strašlivějšího na světě pro člověka dobré vůle, spravedlivých zásad a upřímného citu než ve dne v noci býti připoután k sveřepé chátře, již tvrdý zákon vyměšuje ze společnosti lidské, aby ji před smutnou zkázou zachránil. Nešťastný Martin div si nezoufal! Stávaje celé hodiny u zamřížovaného okna, hleděl skrze špinavé sklo k nebi prose Boha, aby posilnil mu duši, aby neutonula v tom smrdutém bahnu a kalu, jež kolem něho se rozkládalo a hrozilo mu pohlcením. Což byla mu ztráta svobody nad útrapy a muka, jež zakoušel od bídných soudruhů svých u vězení! Zpočátku odpíral jim, jak mu velel zdravý rozum a poctivá povaha jeho. Leč házel hrách na stěnu.

"Což myslíš, hlupáku," odpovídali mu, "že's z lepšího těsta nežli my? Vrazil jsi nůž do člověka vstoupil's tím do našeho cechu. Ani čert tě z něho nevyplete. Jsi náš, kamaráde! Kdybys byl více přitlačil, byl bys se pěkně hopal a kvítí by ti rostlo pod nohama. Nu, co škodí, co není dnes, může býti zejtra, a vyrostlo-li pro tebe konopí, však mu neupláchneš!"

"Chceš snad zas státi se pořádným člověkem? Blázne, cos neviděl, jak se vede člověku ve světě, není-li darebákem? Vždyť zkusil jsi sám, měj rozum. A pak, myslíš, že když člověk jednou seděl, že se to dá zakřídovati? Chyba lávky! Člověk přijde o všecku reputaci mezi lidmi, oni ho odkopnou jako prašivého psa, je kriminálník sem, kriminálník tam, a proč by se nemstil nad tou holotou? Či zasluhuje, aby našinec lépe s ní zacházel? Však uvidíš!"

"Vezmi přece rozum do hrsti a nekoukej pořád k nebi. Nebe vyplácí se jen kněžím, nám už docela ne. Nech nebe nebem; ono bude z něho slunce svítiti tak jako tak a déšť a sníh bude z něho padati tak jako tak. Nech ho na pokoji a přemýšlej s námi, jak bychom většími se stali darebáky; neboť čím větší darebák, tím spíše prorazí pavučinu zákonů. Ti největší z nich jezdí v kočárech a nosí zlaté límce a soudci před nimi smekají. Buď chytrý, přemýšlej s námi a pomsti se. Na mou duši, ač jsi poctivý chlap, našinec tě neopustí, až budeme venku. Kriminálská strava pevněji lidi spoutá než židovská víra!"

Útoky takového a ještě horšího rázu musel Martin den co den snášeti. I trpěl jimi tím více, čím více byl přesvědčen, že povahou a smýšlením svým vyniká vysoko nad svými hanebnými společníky v kriminále. První dny a neděle, jež trávil ve vazbě, ještě jakž takž odolal; byl ještě při síle. Leč postupem času ubývalo mu síly, duch jeho ztrácel čilost svou, tupěl a přizpůsoboval se názorům spoluvězňů. Štěstí od Boha, že Martin to sám na sobě pozoroval, jinak by byl býval ztracen. Počínaje na sobě pozorovati, co jest kletba kriminálu a co leží ve slovech spoluvězňů, že když člověk jednou seděl, se to nedá již zakřídovati: vzmužil se ze vší síly své a přísahal nebi, Rozárce a synkovi svému, že nepadne, padni co padni. Žádal vícekráte skrze žalářníka, aby do jiné jizby byl přeložen, avšak nadarmo, kriminál byl plný, a rozumný žalářník mu vyložil, že by si ve společnosti trestanců nevybral. Upustil od toho zámyslu, poněvadž kromě toho jej soudruzi pro jeho prosby pronásledovali a co nejhoršího mohli mu udělali. Co by byl Martin za to dal, kdyby jen jednou mohl spatřiti Rozárku a dítě své! Jen jedno políbení od Rozárky, jediný jen úsměv dítěte, jak by jej to bylo oblažilo a posilnilo v těch pekelných mukách, v té ďábelské trýzni, jakých zakoušel. Nedopřáli mu toho, zákon to nedopouštěl. S mužnou odhodlaností snášel pokutu za vinu spáchanou a ke konci přece jen děkoval Bohu, že před vraždou ho zachránil. Vedle ženy a dítěte svého měl ubídněný Martin jen jednu věc na mysli: státi se řádným člověkem. Na hospodářství své, na Abrámka a Čertováka myslil méně. V kriminále mezi zloději a darebáky přišel posléze ke krásnému přesvědčení, že mravní hodnota člověka, poctivé smýšlení a cítění stonásob více jest, než jakékoliv statky. Jinak ovšem nahlížel, že po tom, co se stalo, nebude mu již možno spokojeně v Štěpánově žíti, a co hospodářství jeho se dotýče, těšil se tím, že při prodeji tolik aspoň dítěti jeho zbude, že nevstoupí, zachová-li je Bůh při zdraví, holou rukou do života.

Mezi tím, co seděl Martin v městské trestnici, nestrčili ani Abrámek ani Čertovák ruce za pás. Abrámek měl tu výhodu, že Čertovák po delší čas byl churav a že na oko proti němu nic nepodnikal. Ale proto se měl šibalem podšitý židák na pozoru a bedlivě stopoval každé hnutí Čertovákovo a konal potají přípravy k poslednímu rozhodnému kroku, k exekuci na živnost Martinovu, k odhadu a konečně k dražbě. Práce už mu nezbývala veliká, poněvadž měl všecko dobře navlečeno. Potřebné peníze ke koupi měl jisté z kanceláře Loewensteinovy z Prahy a výdělek dobře spočítaný, dva, tři tisíce čistého užitku, nemohl ho minouti. Jedna jen věc mohla mu býti na závadě, ta, kdyby mimo něj, nebo vlastně pražský chabrus, někdo jiný opravdu chtěl koupiti. Něco mu říkalo, že Čertovák mu může býti nebezpečným. Kde však by Čertovák vzal potřebných peněz a proč by Čertovák nyní, kdež jeho zdraví bylo poroucháno, uvaloval na se nové starosti s novým hospodářstvím, jež, díky sekvestraci, smutné divadlo poskytovalo. Abrámek věděl, že každý rolník by si tu koupi velmi rozmýšlel. V okolí nebylo také nikoho, komu by záleželo na koupi statku Olivova. Abrámek měl tu nejlepší naději zvítěziti.

Čertovák nespal, třeba měl přimhouřené oči. Řídě se zásadou, že kdo z kouta měří, jistěji udeří, zahalil se před Abrámkem v plášť úrazné mdloby a nečinnosti a potají pilně toho dbal, aby se židem neprohrál. Jiný muž, méně opatrný a méně chladnokrevný nežli Čertovák, byl by sotva se rozpakoval, rychle k jednání přistoupiti, a věru, příčin důležitých měl k tomu dosti. Čertovák dobře pronikal chytře navlečenou osnovu Abrámkovu a nabyl o tom přemýšlením jistoty, že žid jen proto tajemství porušil a proto že naň Martina vysílal, aby zbavil se nepříjemného a nebezpečného svého soudruha v pletivě.

"Jak snadno mohl mě tento ďábelský nápad židův o život připraviti," rozumoval Čertovák a zděsil se před bezohlednou rázností a chytrostí Abrámkovou. Ale zděšení to netrvalo dlouho. Nahlédnuv jednou do karet židových, nebál se další s ním hry. Nehleděl na výhru, ale dbal, aby neprohrál, a byl jist, že vyhraje. Ač mu pomsta proti židovi v prsou vřela, přece se nezapomněl, dobře věda, že kvapná pomsta hotová je škoda.

Sotva se trochu vybral ze slabosti a pérem vládnouti mohl, napsal psaní bratranci svému do Ameriky, žádaje ho o potřebnou sumu peněz. Teprve když s odpovědí po čase měl dobrou směnku v ruce na saský jeden dům, již každou chvíli kdekoliv si v hotové peníze mohl vyměniti, poslal si jednou k večeru k Abrámkovi.

Abrámkovi bylo krušno okolo srdce, když vstupoval do komory, kde skrčen v starožitnou lenošku Čertovák jej očekával. V komoře, jejíž jediné silně zamřížované okno vedlo do zahrady, bylo šero a židovi zdálo se v ní tak těsno býti, že jedva ducha popadal. Měl špatné svědomí a strachoval se před nějakým zlým výstupem. Jak rád byl by se této návštěvě vyhnul, leč nešlo to, jednou si ji musel odbýti a odhodlal se k tomu raději dříve než později.

Úlisně a přes všecko přetvařování se stísněným hlasem pozdravil Čertováka, tázal se o jeho zdraví a dodal, že by už byl dávno sám přišel, kdyby se nebyl ostýchal.

Čertovák stavě se nezdravějším, nežli skutečně byl, neodpověděl mu na pozdravení.

Mlčel hezkou chvilku, což žida ještě více polekalo, a pravil pak:

"A proč jste se ostýchali?"

"Poněvadž vím," odpovídal nesměle žid, "že nemocnému nejlépe svědčí, když má svatý pokoj a nikdo jej návštěvou neobtěžuje."

"A tak," pravil po té lhostejně Čertovák a doložil důrazněji:

"Já myslil, že pro něco jiného."

Žid se zachvěl, neboť věděl, kolik udeřilo. Přes všecku svou prohnanost nebyl s to, aby jen jediného slova ze sebe vypravil.

Po krátkém odmlčení ujal se Čertovák opět slova:

"Znáte mne, že nemám ve zvyku tlápati do větru a proto povídám vám bez ohrádky: vy jste, Abrámku, dareba, jakého není daleko široko rovného. Jen jeden hloupý kousek jsem vyvedl a ten byl, že jsem věřil na okamžení, že dodržíte své slovo. Jste vy prohnaná šelma jako každý žid. Kdybyste měli sto bohů, ke všem budete přísahati, a jedná-li se o váš prospěch, všecky zradíte. Vy jste všecko Olivovi prozradili!"

"Pro Boha vás prosím, nehněvejte se, Černý," omlouval se skroušeně žid; "nejsem jako ten kámen u cesty. Bůh ví. Jak se přemůžete, když vás bude Oliva se slzami v očích prosit, abyste ho nezkazili, abyste mu pověděli, kdo je jeho věřitelem, když vás ujišťuje, že chce jen svého věřitele prositi, aby se nad ním smiloval a neprodal mu živnost. Pánbůh ví, nevím ani, jak mně to slovo z úst vyklouzlo. Teprve když bylo venku, věděl jsem, co jsem učinil, ale pak už bylo pozdě."

Čertovák se hlasitě zasmál.

"Myslíte," pravil s opovržením, "že máte před sebou hlupáka, jenž něco dá na židovské vytáčky!? Však máte za ušima a dobře jste si vypočítali napřed, že mně Oliva sáhne na život! O všem, tak byste se mne byli nejkratším způsobem zbavili! Známe se, pane Abrámku, známe se!"

Žid přešlapoval a chtěl sebe hájiti; Čertovák mu rukou kynul, aby mlčel. "Škoda každého slova, ptáci by je roznesli. Pravím ještě jednou: vy jste dareba všemi ďábly podšitý. Výčitky ode mne neuslyšíte, neboť vy věru nestojíte ani za tu nejmenší výčitku; nestojíte ani za to, abych slova k vám promluvil. Jste bídák! Mezi námi musí se konec udělati. Od této chvíle neznám ani vás, ani Olivu. Vyplaťte směnky své a jděte mi z očí. Spolek náš se nadobro rozpadl, a já nechci o ničem slyšeti. Chci míti svatý pokoj, rozumíte, svatý pokoj. Dělejte si, co chcete, mně je to všecko jedno. Já zůstanu Čertovákem, kterým jsem byl, a pro mne skupujte si třeba celý Štěpánov!"

Žid v duchu zajásal, vždyť více si ani nepřál.

"Vy mnou povrhujete, Černý," pravil skroušeně; "však lépe je trpěti, nežli zle činiti. Peníze vám zítra přinesu."

Čertovák kynul rukou. Abrámek odešel. Druhého dne byl Čertovák vyplacen.

Bylo to asi v únoru. K první a druhé dražbě nedostavil se žádný kupec; neboť čeká každý na třetí dražbu, kde živnost přijde pod odhadní cenou k prodeji a každý chce lacino koupiti.

Přišla dražba třetí. Ohlášena byla na devátou hodinu a konala se v soudním domě. Ve tři čtvrti na devět byli tu kromě Abrámka jen asi tři židé. Byliť mezi sebou srozuměni, a Abrámek byl už od hodiňán k nevyhnutelným obětem pro pražský chabrus. Dali se zapsati do protokolu jako kupci a položili potřebné vadium. Devátá se blížila. Abrámek slavil už v duchu první svůj triumf, jenž měl býti jen počátkem další řady podobných podniknutí. Několik minut před devátou vstoupil najednou do soudní síně Čertovák. Abrámek zbledl. Čertovák dal se zapsati do protokolu a složil vadium v bankovkách. Abrámek mrkal významně na ostatní spoluvěrce. Ti věděli, co činiti a pouštěli se ihned stranou do vyjednávání s Čertovákem. Ten je odbýval ledabylo, dražba vzala svůj začátek. Soudce přesvědčiv se, že žádný nepodává odhadní cenu, vyzval dražebníky k podání. Prodávalo se pod cenou, kupci podávali málo, Čertovák mlčel. Přešlo první a druhé volání, licitoval jenom Abrámek při hanebně nízké ceně. Soudce ohlašuje třetí volání a dává pět minut na rozmyšlenou. Čertovák drží jako soudce hodinky v ruce a v čas přidává stovku. Dražba začíná poznovu. Jeden ze židů vyvolal Čertováka do síně a slibuje mu peníze, aby odstoupil od dražby. Čertovák chytře rokuje, posléze ho odbyl. Nežli po druhé prošlo osudných pět minut při třetím volání, přirazil opět Čertovák na Abrámka. Židé se rozehřáli. Jeden pošeptal Čertovákovi do ucha, aby toho soudce nepozoroval:

"Dvě stovky."

"Málo," zašeptal Čertovák.

Žid mrknul na Abrámka, tento dal tajné znamení.

"Odstupte, tři stovky dáme," šeptal.

Čertovák neodpověděl a v pravý čas vytahoval Abrámka. Nastal krutý boj mezi soupeři. Abrámek ztrácel stovku po stovce ze svého profitu, ale nepopouštěl. Znal dobře cenu živnosti a věděl kam až se v přidávání spustit smí. Však železný Čertovák vytáhl jej i přes úmluvu, již měl Abrámek s pražskou kanceláří. Co počíti? Přidával o své ujmě věda, že i tak ještě velmi dobře koupí.

Došla právě v čas.

"Krabice Hoboka na zkoušku," píše p. Alfred Dauvin z Monesen, Pa., "došla zrovna v čas, tak že bylo zbytečné zavolat lékaře. Moje dceruška, 12letá, přišla domů ze školy a byla tak nemocna, že nemohla hlavu vzhůru udržeti a měla vysokou horečku. Dal jsem jí rychle dávku Hoboka, načež se zapotila. Za hodinu opustila lůžko a byla zdráva. Druhého dne roznemohla se moje manželka; cítila mrazení a bolest v krku a ulehla. Hoboko postavilo ji ve dvou dnech na nohy. Jsme více než uspokojeni s ním za to co pro nás vykonalo." — Není pravděpodobně znám jiný lék, jenž by tak přilnul k domovu jako Dra. Petra Hoboko. — Přes celé století stálé užívání předvádí zásluhy tohoto starého, prostého, bylinného léku. Nebylo tak zlého případu nebo vážné choroby, aby Hoboko nebylo pomohlo. Není to lékárnický lék. Zvláštní jednatelé dodávají ho lidem přímo z laboratoře. Nevíte-li o žádném jednateli ve svém sousedství, pište na jediné vyrabitele, Dr. Peter Fahrney & Co., 19—25 So. Hoyne Ave., Chicago, Ill. — Advertisement.

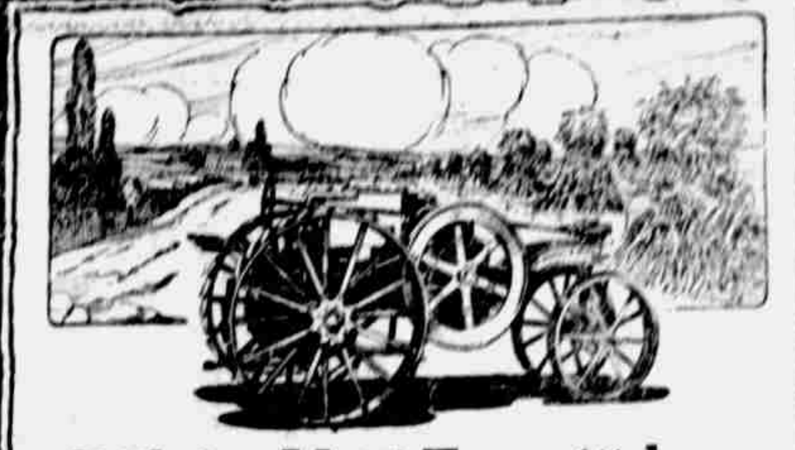

Dělejte Vaší Farmářskou Práci za Méně Peněz

Mogul 8-16—$725.00 hotový peníze F. O. B. Chicago

ZDE je vysoké-jakosti samovůz (tractor) zpracovaný by opatřoval tu nejlacinější farmářskou sílu. Může hó býti používáno k orání, rozrývání, sázení, žnění, seňění, silo odkládáním, mlácením a mnohé jiné farmářské práce. Může se s ním lepší pracovati než s koňma, protože když děláte s Mogul 8-16 tak můžete dávati pozor na práci místo na koně. Stroj je jednoduchý a lehce k zacházení.

Dělá Vaší práci za méně peněz, protože se používá obyčejného uhelného oleje co paliva. Víte co to stojí vydržovati koně? Vláda praví, že každý farmářský kůň stojí as $1.65 denně. Tolik peněz koupí dosti uhelného oleje pro tento tractor o 8 koňských sil, pracujících skoro celý den. Pomyslete si orati pět akrů denně a spotřebovati pouze jen dvacet galonů laciného kerosinu (petroleje). To jest co můžete udělati když užíváte Mogul 8-16 kerosinového tractoru.

Mnoho prodávačů řeknou Vám, že jejich tractori pracují o kerosinu. My uděláme více než toto. My ručíme že Mogul 8-16 udělá dobrou práci o kerosinu na veškerou tíži. Čtěte tu záruku, kterou dostanete když podepisujete objednávku a vizte jak je Vám zaručeno když kupujete Mogul.

Můžete používati Mogul tractor a ušetří Vám to peníze jakož i dává Vám lepší a větší osení. Můžete býti poučen o tomto tractoru bez zaplacení jediného centu. Pošlete nám lístek a řekněte nám jak velikou máte farmu a co na ní pěstujete a my Vám pošleme náš ceník, jež Vám poví vše o Mogul 8-16 a co pro Vás udělá když byste si jeden koupil.

International Harvester Company of America (Incorporated)

CHICAGO U S A

Champion Deering McCormick Milwaukee Osborne Plano

Severův český kalendář na rok 1917 jest již hotov! Žádejte jej v lékárnách. Jest zdarma. Nemá-li jej váš lékárník, pište přímo nám.

KAŠEL jest obyčejně jedním z nejznámějších příznaků při zápalu průdušek, křečovitém záškrtu a chřipce. Abyste kašel ten zastavili a tak rychlé úlevy získali, berte

Severův Gothardský olej (Severa's Gothard Oil) jest výtečný liniment proti povrchním bolestem a křečem, při nastuzení, revmatismu a otocích. Cena 25 a 50c.

SEVERŮV BALSÁM PRO PLÍCE

(SEVERA'S BALSAM FOR LUNGS).

Dítky, tak jako dospělí, mohou jej bráti, ano i nemluvňatům velmi dobře prospívá. Jest velmi příjemné chuti. Berte jej při kašli, nastuzeninách, chraptivosti, bolavém hrdle, kašli při zánětu průdušek, křečovitém záškrtu a při kašli z chřipky. Ceny 25 a 50 centů.

Ptejte se vždy o Severovy léky všude v lékárnách. Neberte však napodobeniny a náhražky. Žádejte výslovně jen Severovy léky. Kdyby je váš lékárník neměl, objednejte si je přímo od

W. F. SEVERA CO., Cedar Rapids, Iowa

— Get rid of dandruff —

it makes the scalp itch and the hair fall out. *Be wise* about your hair, cultivate it, like the women in Paris do. They regularly use

ED. PINAUD'S EAU DE QUININE

the wonderful French Hair Tonic. Try it for yourself. Note its exquisite quality and fragrance. Aristocratic men and women the world over use and endorse this famous preparation. It keeps the scalp clean and white and preserves the youthful brilliancy of the hair.

Buy a 50c bottle from your dealer—or send 10c to our American Offices for a testing bottle. Above all things don't neglect your hair.

PARFUMERIE ED. PINAUD, Dept. M ED. PINAUD Bldg., New York

Hotel

MILLARD

roh 13. a Douglas ul., Omaha

jest nyní majetkem krajanů

Jos. Vaško a syna

168 pokojů moderně zařízených,
100 pokojů s koupelnami,
3 bloky od divadel.

Blok od stanice pouliční dráhy ke všem nádražím.

Populární ceny.

Nejlepší kavárna a restaurace ve městě.